СОВЕТ КРАСНООКТЯБРЬСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ НОВОШЕШМИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
423193, РТ, Новошешминский район, поселок совхоза «Красный Октябрь», улица Школьная, 3

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЯҢА ЧИШМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ КЫЗЫЛ ОКТЯБРЬ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ
423193, РТ Яңа Чишмә районы ,Кызыл Октябрь с-зы поселогы , Мәктәп урамы, 3

тел.:(884348)33-2-28,факс:(8-84348)33-2-09, Kokt.Nsm@tatar.ru

КАРАР
Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советы
Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы

«07» июле 2022 елның № 23-71

Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советы Регламенты турында
Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында '' 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында «2007 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы

КАРАР:

1. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советы регламентын, кушымта нигезендә расларга.
2. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советының 20.01.2006 ел, №4-17 «Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советы регламентын кабул итү турында» гы карары иртәнге үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга (халыкка игълан итәргә) http://pravo.tatrstan.ru шулай ук «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталында http://novosheshminsk.tatarstan.ru к
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Кызыл Октябрьский Башлыгы
авыл җирлеге башлыгы В.В.Захаров

Совет карарына кушымта
Кызыл Октябрь авыл җирлеге
Яңа Чишмә муниципаль районы
Татарстан Республикасы
«07» июле 2022 елның № 23-71

РЕГЛАМЕНТ
КЫЗЫЛ ОКТЯБРЬ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ
ЯҢА ЧИШМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТЫ

Бүлек 1. Гомуми нигезләмәләр

1 Статья .

Әлеге Регламент федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Кызыл Октябрь авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставы (алга таба-җирлек уставы) нигезендә Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советы (алга таба – авыл җирлеге Советы) эшчәнлеге тәртибен билгели.

2 Статья

Авыл җирлеге Советының эшчәнлеге күмәк, ирекле һәм эшлекле фикер алышу һәм мәсьәләләрне хәл итү, хәбәрдарлык, Законлылык, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл җирлеге Советы һәм Башкарма комитеты компетенцияләрен чикләү (алга таба – авыл җирлеге башкарма комитеты), җирлек халкы алдында җаваплылык һәм хисаплылык нигезендә башкарыла.

3 Статья

1. Җирлек советы эшчәнлегенең төп формасы-аның сессияләре.
2. Җирлек Советы утырышлары ачык һәм ачык үткәрелә.
3. Авыл җирлеге Советы ябык утырыш үткәрү турында Карар кабул итәргә мөмкин-дания. Мондый утырыш кирәклеге турында фикер алышулар ачылырга мөмкин.

4 Статья

Мәсьәләләрне алдан карау һәм аларны карауга әзерләү өчен җирлек Советы утырышларында һәм утырышлар арасында депутатлар эшен оештыру өчен җирлек Советы даими комиссияләр төзи.

Бүлек 2. Җирлек Советы Депутаты

5 Статья

1.Җирлек Советы депутаты эшчәнлегенең формалары булып торалар:
1) җирлек Советы утырышларында катнашу;
2) җирлек советының даими комиссиясе эшендә катнашу;
3) каршы көрәш Федераль дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешма җитәкчеләренә, иҗтимагый берләшмәләргә җирлек карамагындагы мәсьәләләр буенча мөрәҗәгать итү;;
4) норматив хокукый акт проектын кертү;
5) депутат таләбе кертү;
6) җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар проектларын эшләүдә катнашу;
7) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә

җирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;
8) җирлек халкы белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, җирлек халкының вәкиле булып торган үз эшчәнлеге һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;
9) җирле референдумнар, ачык тыңлаулар, җыелышлар, конференцияләр һәм сораштырулар оештыруда һәм үткәрүдә катнашу;
2. Җирлек Советы депутаты үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында һәм җирлек Уставында каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

6 Статья
1. Җирлек Советы депутаты җирлек Советы һәм аның Президиумы тарафыннан карала торган барлык мәсьәләләр буенча хәлиткеч тавыш бирү хокукыннан файдалана.
2. Депутат җирлек Советының, аның Президиумының, даими комиссиянең барлык утырышларында катнашырга тиеш.
3. Депутат җирлек Советы утырышларында яки Президиум, даими комиссия утырышларында катнаша алмаса, бу хакта алдан җирлек Советына, Президиум рәисенә, даими комиссия яисә секретариатка хәбәр итә.
4. Депутат хокуклы:
1) Президиумга, даими комиссияләргә һәм җирлек Советында тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланырга;
2) җирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;
3) высказывать фикерен формалаштыру мәсьәләләре буенча төзелә торган җирле үзидарә органнары һәм кандидатуралары вазыйфаи затлар, сайланучы (назначаемые, согласуемых) авыл җирлеге Советы тарафыннан;
4) закон чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә авыл җирлеге Советының хокукый актлары проектларын кертергә;
5) көн тәртибе буенча, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, җирлек Советы карарлары проектларына төзәтмәләр кертергә;
6) җирлек Советы утырышында теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, җирлек Советына хисап бирүче яисә контрольдә тотылган затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;
7) әлеге Регламентта билгеләнгән тәртиптә-кда фикер алышуларда катнашырга;
8) үз тәкъдимнәрен нигезләү һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;
9) җирлек советы утырышларында, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә.
10) высказывать фикерен персональ составы буенча төзелә торган җирле үзидарә Советы тарафыннан төзелә торган органнар һәм кандидатуралар вазыйфаи затлар, сайлана торган (назначают - мых, согласуемых) авыл җирлеге Советы тарафыннан;
11) авыл җирлеге Советы утырышларының аудиоязмасы һәм беркетмәләре белән танышырга.
5. Җирлек Советы утырышында депутат тарафыннан әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек Советы Карары проектын эшләп бетергәндә җирлек Советының даими комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

7 Статья
Җирлек Советы депутаты үзенә бирелгән башка хокуклардан, җирлек уставы һәм әлеге регламенттан файдалана.

8 Статья

Җирлек Советы депутаты җирлектә яшәүчеләрдән кергән мөрәҗәгатьләрне, гаризаларны һәм шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә, аларда булган мәсьәләләрне дөрес, үз вакытында хәл итәргә ярдәм итә, гражданнарны кабул итә, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнә, җирле үзидарәнең тиешле органнарына, ә кирәк булганда-дәүләт һәм иҗтимагый органнарга тәкъдимнәр кертә.

9 Статья
Җирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен җирлек башлыгы әлеге җирлектә яшәүчеләр белән очрашулар оештыруда булышлык күрсәтә.

10 Статья
Җирлек Советы депутаты җирлек халкына хәбәр итә, аның нинди эшчәнлек алып барылуы турында, алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

Бүлек 3. Авыл Җирлеге Башлыгы. Җирлек Башлыгы Урынбасары

11 Статья
Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча авыл җирлеге башлыгы:
1) җирлек Советы эшен оештыра, Җирлек Советы сессияләрен чакыра һәм аларга рәислек итә, җирлек советының чираттан тыш сессиясен чакыруны таләп итәргә хокуклы;
2) башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә җирлек исеменнән эш итә, ышанычнамәсез җирлек исеменнән эш итә;
3) җирлек Советы депутатларына үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда ярдәм күрсәтә;
4) җирлек Советының даими комиссияләре эшчәнлеген координацияли;
5) җирлек Советының даими комиссияләренә йөкләмәләр бирә;
6) җирлек Советы эшендә хәбәрдарлык тәэмин итә;
7) җирлек Советы раславына җирлек Советы структурасын тәкъдим итә;
8) җирлек советы эше белән җитәкчелек итә;
9) җирлек Советында гражданнарны кабул итә, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый;
10) җирлек Советы исеменнән судка җибәрелә торган документларны (шул исәптән гариза-гариза, ышанычнамәләр һәм башка документлар) имзалый;
11) федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, җирлек уставы һәм әлеге регламентта каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

12 Статья
1. Җирлек башлыгы яңа сайланган җирлек советының беренче утырышында җирлек Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән җирлек Советы вәкаләтләре вакытына сайлана.
2. Авыл җирлеге башлыгын сайлау җирлек Советы депутатлары тарафыннан хәрәкәт ителә торган кандидатлар арасыннан, шул исәптән җирлек халкы, иҗтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.
3. Җирлек башлыгы вазыйфасына сайлау өчен тәкъдим ителгән Депутат үз-үзен тотышы турында белдерү хокукына ия.

13 Статья
1. Барлык кандидатуралар буенча, выдвинутым вазыйфасына сайлау өчен җирлек башлыгы, моннан тыш, заявивших турында самоотводе, фикер алышу үткәрелә. Фикер

алышу барышында кандидатлар алда торган эшчәнлек программасы белән чыгыш ясыйлар һәм депутатларның сорауларына җавап бирәләр. Һәр депутат тәкъдим ителгән программа турында үз фикерен әйтергә, тәкъдим ителгән кандидатураны хуплап яисә каршы агитацияләргә хокуклы.

2. Фикер алышканнан соң, кандидатуралар, выдвинутых вазыйфасына сайлау өчен, барлык кандидатлар, моннан тыш, заявивших турында самоотводе, кертелә бюллетене яшерен тавыш бирү өчен. Һәр депутат бер кандидат өчен генә тавыш бирә ала.

3. Кандидат җирлек башлыгы вазыйфасына сайланган дип санала, әгәр аны сайлау өчен тавыш бирү нәтиҗәсендә җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә.

4. Әгәр җирлек башлыгы вазыйфасына кандидатларның берсе дә депутатлар сайлау өчен таләп ителә торган тавышлар санын җыймаса, кандидатларның кабат сайлануы уздырыла. Шул ук вакытта элегрәк тәкъдим ителгән кандидатларны тәкъдим итү рөхсәт ителә.

5. Әгәр җирлек башлыгы вазыйфасына ике кандидат күрсәтелсә, аларның берсе дә депутатлар сайлау өчен таләп ителә торган тавышлар санын җыймаса, җирлек Советы утырышында депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән карары буенча иң күп тавыш җыйган ике кандидатура буенча тавыш бирүнең икенче туры үткәрелә. Әгәр тавыш бирүнең икенче турында җирлек башлыгы сайланмаса, җирлек башлыгы вазифасына кандидатлар күрсәтү процедурасы кабатлана.

14 Статья

1. Җирлек башлыгы урынбасары җирлек Советы депутатлары арасыннан җирлек башлыгы тәкъдиме белән сайлана.

2. Җирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, җирлек башлыгы урынбасары вазыйфасына сайланган дип санала.

3. Җирлек башлыгы урынбасары җирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларның рас-чикләре нигезендә вазифаларны башкара, авыл җирлеге башлыгы йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча булмаганда (авыруга яки ялына бәйле рәвештә) яки үз вазифаларын үти алмаса, яисә вакытыннан алда вәкаләтләре туктатыла.

4. Җирлек башлыгы урынбасары вәкаләтләре җирлек уставы нигезендә һәм тәртиптә вакытыннан алда туктатыла.

5. Җирлек башлыгы урынбасары җирлек башлыгы инициативасы белән яисә җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителә торган авыл җирлеге Советы карары буенча да вазыйфадан теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Җирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

Бүлек 4. Җирлек Советы Президиумы һәм даими комиссияләре

15 Статья

1. Җирлек советы депутатлардан үз вәкаләтләре чорына җирлек Советы даими комиссияләр төзи.

2. Җирлек советының үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча Даими комиссиясе:

1) җирлек Советы карары проекты буенча бәяләмә әзерли;

2) җирлек, җирлек бюджетын үстерү планнары һәм программалары проектларын эшләүдә катнаша, алар буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен кертә;

3) җирлек Советы, җирлек башлыгы кушуы буенча яисә үз инициативасы белән даими комиссия эшчәнлеге өлкәсенә караган мәсьәләләрне әзерли, алар буенча җирлек

советының хокукый актлары проектларын әзерли;

4) үз компетенциясе кысаларында җирлек советының хокукый актлары үтәлешен контрольдә тота, әлеге мәсьәләләр буенча җаваплы органнар һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының докладларын һәм хисапларын тыңлый;

5) җирлек Советы утырышында карау өчен документлар проектларын әзерли;

6) җирлек уставы һәм әлеге регламентта каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

16 Статья

1. Җирлек Советының даими комиссияләре, рәис һәм даими комиссия әгъзалары составында, җирлек Советы депутатлары итеп сайлана.

2. Җирлек Советының 3 һәм 5 депутатыннан да ким булмаган даими комиссияләренең саны, җирлек Советы депутатларының тәкъдимнәрен исәпкә алып, яңа төзелгән җирлек советының беренче утырышында билгеләнә.

3. Җирлек Советының даими комиссияләрен сайлаганда тавыш бирү составы буенча тулаем алганда үткәрелә.

4. Җирлек Советының даими комиссияләре рәисләре, кагыйдә буларак, альтернатив нигездә сайлана. Даими комиссия рәисе вазыйфасына кандидатуралар аның утырышында алдан каралырга тиеш.

5. Җирлек Советының даими комиссияләре комиссия әгъзалары арасыннан рәис урынбасарын һәм даими комиссия секретарен сайлап алалар.

6. Җирлек Советы депутаты җирлек Советының икедән дә артык пост - комиссия әгъзасы була алмый.

17 Статья

1. Җирлек Советының даими комиссиясе рәисе авыл җирлеге советы утырышында билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән сайлана.

2. Җирлек советының даими комиссиясе рәисе:

1) даими комиссия эшчәнлеген оештыруны гамәлгә ашыра;

2) комиссия утырышының көн тәртибен һәм чакырылган затлар исемлеген төзи;

3) комиссия утырышларын алып бара;

4) җирлек Советының башка комиссияләре, җирлек башлыгы, җирлек территориясендә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар, массакүләм мәгълүмат чаралары белән үзара бәйләнештә комиссия тәкъдим итә;

5) комиссия беркетмәләренә кул куя;

6) әлеге регламентта каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

18 Статья

Даими комиссия әгъзалары булып җирлек башлыгы, җирлек башлыгы урынбасары сайлана алмый.

19 Статья

1. Җирлек советының даими комиссиясе утырышы, әгәр анда Комиссия составының кимендә өчтән икесе катнашса, вәкаләтле була.

2. Җирлек Советы комиссиясе карары Комитет әгъзаларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Авыл җирлеге Советының берничә комиссиясенең уртак утырышларын үткәргәндә карар һәр комиссия әгъзаларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

20 Статья

Җирлек Советының даими комиссияләре үз эшләренә җирле үзидарә органнары, шул

исәптән җирлекнең башкарма комитеты, Дәүләт органнары, иҗтимагый оешмалар вәкилләрен, экспертларны, белгечләрне җәлеп итәргә хокуклы.

21 Статья
Җирлек советының даими комиссиясе утырышында киңәш бирү тавышы хокукы белән җирлек Советы депутатлары катнаша ала.

22 Статья
1. Җирлек Советы кирәк булганда вакытлы комиссияләр төзи ала.
2. Әлеге комиссиянең бурычлары, вәкаләтләре һәм эшчәнлек сроклары җирлек Советы тарафыннан аларны төзегәндә билгеләнә. Вакытлы комиссияләр рәис һәм комиссия әгъзалары составында депутатлар арасыннан җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән төзелә.

23 Статья
1. Үз эшенең нәтиҗәләре буенча вакытлы комиссия җирлек Советына мәсьәләнең асылы буенча доклад тәкъдим итә, шуңа бәйле рәвештә ул төзелгән. Аерым фикере булган комиссия әгъзалары аны җирлек советы утырышында игълан итәргә хокуклы. Вакытлы комиссия доклады буенча җирлек Советы карар кабул итәргә мөмкин.
2. Вакытлы комиссия үзенә йөкләнгән бурычларны үтәгәннән соң яисә вакытыннан алда җирлек Советы карары белән үз эшчәнлеген туктата.

24 Статья
1. Совет рәисе, аның урынбасары һәм даими комиссия рәисләре арасыннан президиум совет эшен оештыруны тәэмин итү, даими комиссияләр эшчәнлеген координацияләү, җирлек Советы карамагына караган мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен оештыра.
2. Җирлек Советы Президиумы үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча:
1) җирлекне үстерү планнары һәм программалары проектларын эшләүдә катнаша.
2) җирлек Советы, җирлек башлыгы кушуы буенча яисә үз инициативасы белән Президиум эшчәнлегенә кагылышлы мәсьәләләрне әзерли, алар буенча җирлек советының хокукый актлары проектларын әзерли; ;
3) үз компетенциясе кысаларында җирлек советының хокукый актлары үтәлешен контрольдә тота, әлеге мәсьәләләр буенча җаваплы органнар һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының докладларын һәм хисапларын тыңлый;
4) җирлек Советы утырышында карау өчен документлар проектларын әзерли;
5) авыл җирлеге советына яисә авыл җирлеге башлыгына җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына кертү яки халык алдында тыңлаулар билгеләү турында тәкъдимнәр белән мөрәҗәгать итә;
6) әлеге регламентта каралган тәртиптә авыл җирлеге Советының чираттан тыш утырышын чакыру турында тәкъдимнәр кертә;;
7) җирлек уставы һәм әлеге регламентта каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Бүлек 5. Җирлек советының эш тәртибе

25 Статья

1. Яңа чакырылыш авыл җирлеге Советы беренче утырышка җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча җыела. Сайлаулардан соң беренче утырыш авыл җирлеге башлыгы тарафыннан чакырыла, ә ул булмаганда, җирлекнең сайлау комиссиясе тарафыннан.

2. Сайлаулардан соң авыл җирлеге Советының беренче утырышын яңа башлык сайланганчы җирлек Советы депутаты ача һәм алып бара.

26 Статья

1. Җирлек советының чираттагы сессияләре тиешле дәрәҗәдә, әмма кимендә өч айга бер тапкыр үткәрелә. Чираттан тыш сессияләр җирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бер өлеше чакырыла.

2. Җирлек Советы сессиясе, әгәр анда сайланган депутатлар санынннан кимендә 50 проценты булса, хокуклы (кворум). Кво-рум төшке аштан соң да, авыл җирлеге советы утырышы башланыр алдыннан билгеләнә.

3. Әгәр җирлек Советы утырышына җирлек Советына сайланган депутатларның 50 проценттан кимрәге килгән булса, җирлек башлыгы карары белән утырыш башка вакытка күчерелә, әмма җиде көннән дә артык түгел.

4. Совет утырышларында чакырылган затлар – хокук чыгару инициативасы субъектлары яисә аларның вәкилләре, Совет утырышын оештыруны тәэмин итүче Совет аппараты хезмәткәрләре, башка дәүләт органнары, җирле үзидарә органнары, оешмалар, иҗтимагый берләшмәләр вәкилләре, гражданнар катнаша ала. Совет сессиясенә чакырылган затларның саны турындагы мәсьәлә Совет Президиумы тарафыннан хәл ителә, шул исәптән Совет комитетлары, депутат берләшмәләре, депутатлар тәкъдиме буенча да.

5. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы сессияне үткәрү вакыты һәм урыны, җирлек Советы каравына кертелә торган мәсьәләләр турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш сессияне үткәрү өчен бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә. Җирлек Советы сессиясен үткәрү урыны һәм вакыты турында хәбәр массакүләм-мәгълүмат чараларында басылып чыгарга мөмкин.

27 Статья

1. Җирлек советы утырышы Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы гимннары белән ачыла һәм ябыла

2. Җирлек Советы утырышлары Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм муниципаль район флаглары һәм герблары урнашкан җиһазландырылган залларда үткәрелә.

3. Җирлек Советының утырышлар залында авыл җирлеге башкарма комитеты, массакүләм мәгълүмат чаралары вәкилләре өчен махсус урыннар билгеләнә.

4. Авыл җирлеге Советы массакүләм мәгълүмат чаралары тәкъдим итү буенча җирлек Советында әлеге массакүләм мәгълүмат чараларын тәкъдим итүче журналистларны аккредитацияли ала.

5. Җирлек советы аккредитация узган журналистларны җирлек советы эше турында мәгълүмат һәм материаллар белән тәэмин итә.

28 Статья

1. Җирлек Советы сессиясенә килгән депутатларны теркәү авыл җирлеге Советы сессиясе ачылышына бер сәгать кала башлана.

2. Депутатларны теркәүне җирлек Советы аппараты, ә җирлек Советы сессиясе ачылганнан соң секретариат оештыра.

29 Статья

1. Авыл җирлеге Советы сессиясен авыл җирлеге башлыгы алып бара, ә бу очракта аны хуҗалык башлыгы урынбасары алып бара. Әгәр җирлек башлыгы яки аның урынбасары җирлек Советы сессиясендә булмаса, җирлек Советы сессиядә үз составыннан кимендә рәислек итүче депутатны сайлый.

2. Җирлек Советы сессиясендә рәислек итүче:

1) сессияне ача һәм яба;
2) сессиягә чакырылган депутатларның составы турында депутатларга хәбәр итә;
3) җирлек Советы сессиясен алып бара, әлеге регламентның үтәлешен һәм сессия эшенең расланган тәртибен тәэмин итә;
4) контрольдә тота булу кворум сессиядә;
5) чыгышлар һәм докладлар өчен сүз бирә;
6) җирлек Советы карарлары проектларын, сессиядә каралган мәсьәләләр буенча депутатлар тәкъдимен тавышка куя, аларны тавыш бирүгә куюның һәм тавыш бирү нәтиҗәләренең эзлеклелеген игълан итә.;
7) секретариаттан кергән депутатларның гаризаларын, белешмәләрен, тәкъдимнәрен һәм искәрмәләрен игълан итә;
8) утырыш залында тәртип тәэмин итә;
9) карала торган мәсьәләләр буенча якларның хезмәттәшлегенә, позицияләренең якынаюына ярдәм итә;
10) фикер алышулар барышында фикер алышулар барышында фикер алышына торган мәсьәлә буенча төрле фикерләрне ачыклауны тәэмин итә, кирәк булганда тиешле аңлатмалар биреп, сессия барышында барлыкка килә торган башка мәсьәләләрне хәл итү һәм каршылыкларны бетерү максатларында консультацияләр үткәрүне оештыра;
11) кирәк булганда, депутатлар, комитетлар белән консультацияләр үткәрә, каршылыкларны җиңү максатыннан вакытлы комиссияләр эшен оештыра;
12) җирлек Советы сессиясендә секретариат һәм аппарат эшен оештыра.
3. Рәислек итүче фикер алышына торган мәсьәләләрнең асылы буенча башка депутатлар өчен әлеге Регламентта билгеләнгән вакыттан артык чыгыш ясарга, әгәр алар әлеге регламент таләпләренә каршы килмәсә, депутатларның чыгышларын өзәргә һәм шәрехләргә хокуклы түгел.

30 Статья

1. Җирлек Советы сессиясен үткәрү вакытында ачык тавыш бирү юлы белән җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән җирлек Советы депутатлары арасыннан җирлек советы утырышы секретариаты сайлана.
2. Күрсәтелгән органның персональ составы авыл җирлеге башлыгы тарафыннан кертелә.
3. Җирлек советы утырышы секретариаты:
1) утырыш беркетмәсен алып баруны оештыра;
2) чыгыш ясаучыларның яшерен-риатка керү вакыты күрсәтелгән язмасын алып бара, утырышта рәислек итүчегә чыгыш ясау өчен язылган документлар турында белешмәләр бирә;
3) депутат запросларын, мәсьәләләрен, мәсьәләләрен, белешмәләрен, хәбәрләрен, гаризаларын, тәкъдимнәрен һәм башка материалларны терки, аларның рәисен утырышта рәислек итүче комиссиягә, редакция комиссиясенә, җирлек Советының башка органнарына җибәрә.;
4) утырышта кирәкле материалларны тиражлауны һәм таратуны оештыра;
5) утырышка килгән депутатларны теркәү нәтиҗәләрен анализлый һәм җирлек Советына депутатларның аның утырышында булмавының сәбәпләре турында хәбәр итә;
6) тавыш бирү нәтиҗәләрен терки;
7) сессия барышында барлыкка килгән мәсьәләләр буенча аңлатмалар бирә һәм депутатларга хәбәр итә;
8) җирлек Советы сессиясе беркетмәсен төзи һәм аны җирлек башлыгына имзага тәкъдим итә.
9) җирлек Советы сессиясендә җирлек Советы депутатлары эшчәнлеген тәэмин итү буенча башка функцияләрне гамәлгә ашыра.

31 Статья
1. Авыл җирлеге советының чираттагы сессиясенең көн тәртибе һәм эш тәртибе, җирлек советының эш планнарын һәм карарларын, шулай ук кергән тәкъдимнәрне исәпкә алып, авыл җирлеге башлыгы тарафыннан әзерләнә һәм авыл җирлеге Советына карауга тапшырыла. Чираттагы утырышның көн тәртибенә мәсьәләләрне кертү инициативасы хокукына җирлек башлыгы, авыл җирлеге Советы депутатлары, аның Президиумы, даими комиссияләр һәм башка хокукый инициативалар субъектлары ия.
2. Авыл җирлеге Советының чираттан тыш утырышларының көн тәртибе аларны үткәрү инициаторлары тарафыннан тәкъдим ителә. Чираттан тыш утырышны үткәрү инициаторлары үзләре тәкъдим иткән мәсьәләне тиз арада карау кирәклеге нигезләмәсен, шулай ук әлеге регламент нигезендә авыл җирлеге Советы утырышында карау өчен документларны язма рәвештә тапшырырга тиеш.
3. Авыл җирлеге Советы сессиясенең көн тәртибе һәм эш тәртибе рәислек итүче тәкъдиме буенча утырышта җирлек Советы тарафыннан тикшерелә һәм раслана.
4. Көн тәртибенә һәм утырышның көн тәртибенә карата тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек Советы депутатлары тарафыннан засе-дания Секретариатына язма рәвештә тапшырыла яисә алар чыгышларында бәян ителә. Язма рәвештә кергән тәкъдимнәр ФТИ утырышларында рәислек итүче тарафыннан аларның керү тәртибендә игълан ителә.
5. Көн тәртибендәге мәсьәләләрне карау, чираттагы мәсьәләне карауга күчү яки алдагы, әмма хәл ителмәгән мәсьәләләрнең берсенә кире кайтару тәртибе депутатлар утырышында катнашучылар санынннан күпчелек тавыш белән яисә рәислек итүче тарафыннан, депутатларның каршылыклары булмаганда, рәислек итүче тарафыннан тавыш бирмичә гамәлгә ашырыла.
6. Җирлек советы авыл җирлеге Советы утырышында расланган көн тәртибендәге барлык мәсьәләләрне карарга, яки каралмаган мәсьәләләрне киләсе утырышка күчерү турында Карар кабул итәргә тиеш. Күчерелгән Мәсьәләләр, Әгәр җирлек Советы тарафыннан башка карар кабул ителмәсә, киләсе утырышның көн тәртибендә аларны карау вакыты буенча өстенлеккә ия.

32 Статья
1. Җирлек Советы утырышлары, кагыйдә буларак, 10дан 13 сәгатькә кадәр үткәрелә. Җирлек советы утырышы башланганнан соң, җирлек советы утырышын чакыру турында Карар кабул иткәндә, җирлек башлыгы тарафыннан башка вакыт билгеләнергә мөмкин. Про-утырышны үткәрү вакытын утырышта рәислек итүче тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан кабул ителә.
2. Утырышның көн тәртибе (тәнәфесләр вакыты һәм саны) җирлек Советы белән утырыш башында рәислек итүче дания тәкъдиме белән раслый.
3. Докладлар өчен вакыт рәислек итүче тарафыннан докладчылар белән килешү буенча билгеләнә, әмма 15 минуттан да артык түгел, өстәмә докладлар өчен-10 минутка кадәр, докладлар һәм карар проектлары буенча фикер алышуларда чыгыш ясау өчен – 5 минутка кадәр, фикер алышуларда кабат чыгыш ясау өчен – 3 минутка кадәр, утырышларны алып бару тәртибе, тавыш бирү мотивлары буенча чыгышлар өчен, сораулар, тәкъдимнәр, хәбәрләр һәм белешмәләр кертү өчен – 1 минутка кадәр.
4. Билгеләнгән вакыт узганнан соң рәислек итүче бу хакта чыгыш ясаучыга хәбәр итә, ә аннары аның чыгышын өзәргә хокуклы.
5. Катнашучы депутатларның күпчелеге ризалыгы белән яки депутатлар каршылыклары булмаганда, рәислек итүче доклад, өстәмә доклад яки чыгыш ясау өчен вакытны сузарга яисә кыскартырга хокуклы.
6. Утырышның һәр көне ахырында, гаризалар килгән очракта, көн тәртибендәге "Төрлесеннән" сорау буенча белешмәләр, белдерүләр, мөрәҗәгатьләр, гаризалар өчен 30 минут вакыт бирелә. Бу хәбәрләр буенча фикер алышулар ачылмый.

33 Статья
1. Доклад һәм өстәмә докладтан соң җирлек Советы утырышының көн тәртибе мәсьәләсе буенча депутатларга докладчыга, өстәмә докладчыга сораулар бирү мөмкинлеге бирелә. Сораулар язмача яки телдән бирелә. Җирлек Советы депутаты өчтән дә артык сорау бирергә мөмкин.
2. Кирәк булган очракта, җирлек Советы, депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән, җирлек Советының доклад яки карар проекты буенча фикер алышуларга кагылышлы мәсьәләләрне туктату турында Карар кабул итә.
3. Депутат фикер алышуларда ике тапкырдан да артык чыгыш ясый алмый. Өстәмә чыгыш ясау хокукы бары тик авыл җирлеге Советы карары белән генә бирелергә мөмкин. Чыгыш ясау хокукын башка затка тапшыру рөхсәт ителми.
4. Фикер алышуларны туктату утырышта катнашучы депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителгән җирлек Советы карары буенча башкарыла. Кабул итүне туктату турындагы мәсьәләне куюда рәислек итүче депутатларга чыгыш ясарга язылучылар саны турында хәбәр итә һәм язылучыларның кайсысы чыгыш ясавын ачыклый. Әгәр депутат фикер алышулар туктатылуга бәйле рәвештә чыгыш ясау мөмкинлегенә ия булмаса, ул секретариатка үз чыгышының текстын, аның җирлек советы утырышы беркетмәсенә кушымтасын тәкъдим итә ала.
5. Фикер алышулар туктатылганнан соң, докладчы һәм өстәмә докладчы 5 минут эчендә йомгаклау чыгыш ясарга хокуклы.

34 Статья
1. Җирлек Советы депутаты, утырышта катнашучы башка зат, аңа сүз биргәннән соң рәислек итүче булып чыгыш ясый.
2. Чыгыш ясау өчен сүз гаризалар керү тәртибендә бирелә. Утырышны алып бару һәм искәрмәләрне белдерү тәртибе, шулай ук тавышка куелган формулировкаларны ачыклау өчен сүз чираттан тыш бирелә. Тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясау, белешмә, аңлатмалар бирү һәм башка процедура мәсьәләләре буенча да искәрмә ясалырга мөмкин.
3. Чираттан тыш чыгыш ясау хокукына җирлек башлыгы һәм утырышта рәислек итүче ия.

35 Статья
1. Җирлек Советы утырышында җирлек Советы депутаты көн тәртибендәге мәсьәләнең асылына басарга тиеш, аның буенча ул сүз алды. Беркем дә җирлек Советы депутатлары чыгышларын шәрехләргә, чыгыш ясаучыларга характеристика бирергә хокуклы түгел.
2. Авыл җирлеге Советы утырышында чыгыш ясаучы тупас һәм әдәпсез сүзләргә юл куймаска, законсыз һәм көчләү гамәлләренә чакырырга тиеш түгел. Бу таләпләрне бозганда, рәислеккә призыв, чакырулар һәм гамәлләр кылырга ярамау турында рәсми кисәтү ясый.
3. Кабат бозылганнан соң, рәислек итүче депутат баскычын өзә. Күрсәтелгән депутат шулай ук утырыш дәвамында депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә торган җирлек Советы карары белән сүзләрдән мәхрүм ителергә мөмкин.
4. Әгәр чыгыш ясаучы фикер алышына торган темадан кире кага икән, Рәис-ствующий аны фикер алышына торган мәсьәлә темасын сакларга чакырырга хокуклы.

36 Статья
Утырышта катнашучы һәм җирлек Советы депутаты булмаган зат, тәртипне тупас бозу очрагында, рәислек итүче күрсәтмәсе буенча утырыштан төшереп калдырылырга мөмкин.

37 Статья
1. Авыл җирлеге Советының һәр утырышында беркетмә алып барыла, кирәк икән-аудио-видео язылу кирәк.
2. Утырыш беркетмәсендә күрсәтелә:

1) утырышны үткәрү датасы, урыны һәм җирлек советы утырышының тәртип номеры;
2) утырышта катнашучы авыл җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саны, аларның фамилиясен, исемен, әтисенең исемен күрсәтеп;
3) рәислек итүченең фамилиясе, исеме, атасының исеме, вазыйфасы;
4) җирлек Советы утырышының көн тәртибе, докладчыларның фамилиясе, иници-аласы, докладчыларның, өстәмә докладчыларның һәм чыгыш ясаучыларның җирлек Советы каравына чыгарылган һәр мәсьәлә буенча барлык мәсьәләләр;
5) тавыш бирү өчен барлык тәкъдимнәрне формулировкалау һәм барлык тавыш бирү нәтиҗәләре, «за» өчен тавыш биргән, «каршы» яисә тыелган депутатлар санын күрсәтеп, ә исемле тавыш бирүне уздырганда – шулай ук депутатларның фамилияләрен һәм инициалларын күрсәтеп.
3. Беркетмәгә карарлар проектлары һәм тиешле материаллар, чыгышларның текстлары яки бәяннамәләре, утырыш барышында депутатлар Секретариатына һәм чыгыш ясаучылар тарафыннан тапшырылган һәм чыгыш ясаучы башка материаллар, җирлек Советы кабул иткән актларның тулы текстлары теркәлә.
4. Авыл җирлеге советы утырышы беркетмәсе җирлек советы утырышы тәмамланганнан соң ун көн эчендә рәсмиләштерелә, секретарь-тариат әгъзалары тарафыннан визалаша һәм җирлек башлыгы тарафыннан имзалана.
5. Беркетмә ике нөсхәдә рәсмиләштерелә. Беренчесе билгеләнгән тәртиптә архивка тапшырыла. Беркетмәнең икенче нөсхәсе авыл җирлеге советында урнашкан һәм җирлек Советы депутатларына һәм авыл җирлеге халкына аларның үтенече буенча тәкъдим ителә.

Бүлек 6. Тавыш бирү һәм карарлар кабул итү тәртибе

38 Статья
1. Җирлек Советы карарлары, кагыйдә буларак, ачык тавыш белән кабул ителә.
2. Законнарда, муниципаль берәмлек уставында һәм әлеге регламентта каралган очракларда, шулай ук Совет карары буенча яшерен тавыш бирү үткәрелә.
3. Авыл җирлеге Советы карары белән исемле тавыш бирү үткәрелергә мөмкин. Исемле тавыш бирү кадрлар мәсьәләсе буенча үткәрелә алмый.
4. Депутат Тавыш бирү хокукын шәхсән үзе гамәлгә ашырырга бурычлы. Тавыш бирү вакытында булмаган депутат үз тавышын тавыш бирү өчен бирелгән вакытка кадәр һәм аннан соң, шул исәптән язма рәвештә дә бирергә хокуклы түгел.

39 Статья
1. Ачык тавыш бирүне уздырганда тавышларны санау сер-риат алып бара.
2. Тавыш бирү башланыр алдыннан рәислек итүче тавышка куела торган тәкъдимнәр саны турында хәбәр итә, аларның формулировкаларын һәм тавышка куела торган эзлеклелеген аныклый, нинди тавыш саны белән карар кабул ителергә мөмкин булуын искә төшерә
3. Бер яки ике тәкъдим буенча тавыш биргәндә, һәр депутат бер тапкыр үз тавышын бирергә хокуклы: "тәкъдим яисә аңа каршы", шулай ук тавыш бирүдән тыелырга. Тәкъдим кабул ителгән дип санала, әгәр аның өчен тавыш бирде кирәкле әлеге регламент буенча саны депутатов.
4. Әгәр тавышка бер мәсьәлә буенча икедән артык тәкъдим чыгарылса, һәр депутат үз тавышын "өчен" йә "һәр тәкъдимгә" каршы " бирергә, шулай ук теләсә нинди тәкъдимнәр буенча тавыш бирүдән тыелырга хокуклы (рейтинглы тавыш бирү). Иң күп тавыш җыйган ике тәкъдим әлеге статьяның өченче өлешендә каралган тәртиптә кабат тавышка чыгарыла. Әгәр бу очракта бер генә тәкъдим дә әлеге регламент буенча карар кабул итү өчен кирәкле тавышлар саны алынмаса, рәислек итүче тәкъдиме буенча яңа карар проектын эшләү өчен депутат Килештерү комиссиясе төзелә.

5. Тавыш бирү тәмамланганнан соң, утырышта рәислек итүче аның нәтиҗәләрен күрсәтә. Тавыш бирү нәтиҗәләре җирлек советы утырышы беркетмәсенә кертелә.

40 Статья
1. Яшерен тавыш бирүне үткәрү һәм аның нәтиҗәләрен билгеләү өчен җирлек Советы депутатлар арасыннан хисап комиссиясен сайлый. Хисап комиссиясенә дә керә алмый депутатлар, алар кандидатуралары выдвинуты составына берсе-бираемых органнары яки сайланулы вазыйфалары.
2. Хисап комиссиясе үз составыннан комиссия рәисен һәм секретарен сайлый, моның турында беркетмә төзелә.
3. Комиссия карарлары аның әгъзаларының күпчелек тавышы белән кабул ителә һәм комиссия рәисе һәм секретаре кул куя торган беркетмәләр белән рәсмиләштерелә.
4. Тавыш бирү өчен бюллетеньнәр хисап комиссиясе контролендә аның билгеләнгән форма һәм билгеле күләмдә әзерләнә. Бюллетеньнәрдә тавыш бирү өчен кирәкле мәгълүмат булырга тиеш. Карар проектлары буенча тавыш бирү бюллетеньнәрендә яисә сайлау вазыйфасына бердәнбер кандидатура булганда "за" һәм "каршы"сүзләре торырга тиеш.
5. Тавыш бирү вакыты һәм урыны, аны уздыру тәртибе әлеге регламент нигезендә хисап комиссиясе тарафыннан билгеләнә һәм комиссия рәисе тарафыннан игълан ителә.
6. Тавыш бирүне уздыру өчен комиссия утырышта катнашкан һәр депутатка тавыш бирү өчен бер бюллетень бирә.
7. Бюллетеньне тутыру бюллетеньдә депутат аңа каршы тавыш бирә торган кандидатның фамилиясен сызып алу юлы белән, ә бюллетеньдә карар проекты (карар варианты) буенча йә бер кандидатура белән-"за" яки кандидатның тәкъдим ителә торган карарлары яисә фамилиясе янында "каршы" сүзләрен төшереп калдыру юлы белән башкарыла. Сез - "за" сүзләрен дә, "каршы" сүзләрен дә, барлык кандидатларның фамилияләрен дә, шулай ук бюллетеньне тутырмау тавыш бирүдән тыелып тора.
8. Тавыш бирү бюллетене тавыш бирү өчен кабинетта тутырыла һәм тавыш бирү өчен бастырылган урнага төшерелә.
9. Хисап комиссиясе тавыш бирү тәмамланганнан соң урнаны ача, гамәлдәге һәм гамәлдә булмаган бюллетеньнәр санын билгели һәм тәкъдимгә каршы бирелгән тавышларны саный. Тавышларны санаганда җирлек Советы депутатлары да катнаша ала.
10. Билгеләнмәгән формадагы бюллетеньнәр, ә вазыйфаи затны сайлаганда бер вазыйфага ике яки аннан күбрәк кандидатның фамилияләре калган бюллетеньнәр дөрес түгел дип санала.
11. Яшерен тавыш бирү нәтиҗәләре турында хисап комиссиясе беркетмә төзи, ул хисап комиссиясенең барлык әгъзалары тарафыннан имзалана һәм җирлек Советы утырышында укыла. Хисап комиссиясе нотыгы буенча җирлек Советы ачык тавыш бирү юлы белән яшерен тавыш бирү нәтиҗәләрен раслау турында Карар кабул итә.

41 Статья
1. Исемле тавыш бирү җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә биш-берсе таләбе буенча үткәрелә.
2. Исемле тавыш бирүне үткәрү һәм аның нәтиҗәләрен билгеләү өчен җирлек Советы депутатлар арасыннан хисап комиссиясен сайлый.
3. Авыл җирлеге Советы утырышында яшерен дә, исемле дә тавыш бирү үткәрелгәндә, җирлек Советы аларны оештыруны хисап комиссиясе составына йөкли ала.
4. Исемле тавыш бирү нәтиҗәләре секретариатка беркетмәгә кертү өчен бирелә һәм җирлек Советы утырышында игълан ителә, шулай ук массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла.

42 Статья

Бер үк мәсьәлә буенча кабат тавыш бирү шундый ук күпчелек тавыш белән кабул ителгән җирлек Советы карары буенча рөхсәт ителә, бу мәсьәлә буенча карар кабул итү өчен кирәк. Тавышларны санаганда хаталар, мәсьәләне тавышка куйганда аңлашылмаучанлык, әлеге Регламентның башка бозылуы моның өчен нигез булырга мөмкин.

43 Статья
1. Процедура мәсьәләләре буенча карарлар, әгәр әлеге Регламентта башкасы билгеләнмәгән булса, җирлек Советы депутатлары саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә һәм утырыш беркетмәсендә чагылдырыла.
2. Процедурага кагылышлы мәсьәләләр:
1) утырышның көн тәртибе проектына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында;
2) утырышның көн тәртибен раслау турында;
3) утырышның көн тәртибен яңа мәсьәлә белән тулыландыру турында;
4) җирлек Советы утырышының Секретариатын һәм башка органнарын сайлау турында.;
5) утырышны берничә этапта уздыру турында;
6) утырышта тәнәфес, утырышны күчерү яки ябу турында;
7) чыгыш ясау өчен өстәмә вакыт бирү турында;
8) көн тәртибендәге мәсьәлә буенча фикер алышуларны күчерү яки туктату турында-дания;
9) утырышның көн тәртибенә күчү (кире кайту) турында;
10) мәсьәләне тиешле Комитет яки җирлек Советы комиссиясе каравына тапшыру турында;
11) фикер алышусыз тавыш бирү турында;
12) хокукый актлар проектларына төзәтмәләрне кабул итү яки кире кагу турында;
13. ябык утырыш үткәрү турында;
14) утырышта рәислек итүче функцияләрен тапшыру турында;
15) җирлек Советы тарафыннан карала торган проектлар һәм башка мәсьәләләр буенча кирәкле белешмәләр һәм бәяләмәләр бирү өчен затларны утырышка чакыру турында.;
16) утырышта катнашучыларга бирелә торган мәгълүматны, белешмәләрне игътибарга алу турында;
17) тавыш бирүне уздыру ысулын үзгәртү турында;
18) өстәмә теркәү уздыру турында;
19) тавышларны яңадан исәпләү турында;
20) җирлек советы утырышын үткәрү вакытын озайту турында;
21. депутат (депутатлар) мөрәҗәгатендәге барлык сорауларга җавап бирү өчен вазыйфаи затны утырышка чакыру турында.;
22) җирлек Башкарма комитетының үз эшчәнлеге турында чираттан тыш хисап бирү турында.;
23) җирлек Советы утырышында катнашучы депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән әлеге регламент нигезендә карарлар кабул ителә торган башка мәсьәләләр.

Бүлек 7. Җирлек советының хокукый актлары

44 Статья
1. Җирлек советы үз компетенциясе чикләрендә, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары һәм җирлек уставы белән билгеләнгән, норматив һәм башка хокукый актлар, шулай ук гаризалар, мөрәҗәгатьләр, декларацияләр кабул итә.
2. Җирлек Советының норматив-хокукый актлары, шулай ук норматив булмаган хокукый актлары карарлар рәвешендә кабул ителә.
3. Җирлек советының хокукый актлары көн тәртибенә кертелгән мәсьәлә кысаларында кабул ителә.
4. Җирлек советының хокукый актлары, шулай ук җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән гаризалар, мөрәҗәгатьләр, декларацияләр җирлек башлыгы тарафыннан ка-

бул ителгән көннән өч көн эчендә имзаланып, җирлек уставы белән билгеләнгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

45 Статья

Процедура мәсьәләләре буенча җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән карарлар әлеге акт белән рәсмиләштерелми. Күрсәтелгән карарлар җирлек советы утырышы беркетмәсендә чагылдырыла һәм кирәк булганда, җирлек башлыгы имзалаган беркетмәдән өземтәләр белән рәсмиләштерелә.

Бүлек 8. Җирлек советының кабул итү тәртибе
норматив хокукый актлар

46 Статья

1. Норматив хокукый актлар проектлары авыл җирлеге башлыгы, җирлек Советы депутатлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, Минзәлә районы прокуратурасы, шулай ук җирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан кертелә ала.

2. Норматив хокукый акт проектын керткәндә җирлек Советына тәкъдим ителергә тиеш:

1) норматив хокукый акт проекты тексты;

2) әлеге норматив хокукый актны кабул итүнең максатка ярашлылыгы нигезләнгән аңлатма язуы;

3)финанс-икътисадый нигезләү (норматив-хокукый акт проекты кертелгән очракта, аны гамәлгә ашыру җирле бюджеттан матди чыгымнар һәм чыгымнар таләп итә);

4) Әлеге проектны кабул итүне таләп итә торган авыл җирлеге Советының хокукый актлары исемлеге.

3. Норматив хокукый акт проекты һәм аңа кушып бирелә торган материаллар җирлек башлыгы исеменә язма рәвештә җибәрелә.

47 Статья

1. Кергән норматив хокукый акт проекты һәм аңа кушып бирелә торган материаллар проект кергән көнне җирлек советына кергән көнне җирлек Советы аппараты тарафыннан теркәлә һәм җирлек башлыгына җибәрелә.

2. Авыл җирлеге башлыгы норматив-хокукый акт проектын теркәгәннән соң бер тәүлек эчендә аны, аңа кушып бирелә торган материаллар белән бергә, җирлек Советының даими комиссиясенә (алга таба-даими комиссия) җибәрә, проект буенча алдан карау һәм бәяләмә әзерләү өчен, җирлек Советы аппараты белән берлектә.

3. Җирлек башлыгы, тиешле даими комиссия тәкъдимнәрен исәпкә алып, проектны авыл җирлеге Советы тарафыннан карауга әзерләү вакытын билгели, кагыйдә буларак, ул бер айдан да артмаска тиеш.

4. Әгәр тәкъдим ителгән норматив хокукый акт проекты әлеге регламент таләпләренә җавап бирми яисә аның буенча әлеге Регламентның 46 статьясында күрсәтелгән кирәкле материаллар тапшырылмый икән, мондый проект алар тарафыннан проектка карата билгеләнгән таләпләрне үтәү өчен инициаторга җирлек башлыгы тарафыннан кире кайтарылырга мөмкин.

5. Норматив хокукый акт проекты буенча җирлек Советы тарафыннан беренче укылышта каралганчы халык алдында тыңлаулар билгеләнергә мөмкин, алар җирлек уставы һәм җирлек Советы тарафыннан расланган Халык алдында тыңлаулар турындагы Нигезләмә белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

48 Статья

1. Тиешле даими комиссиядә норматив хокукый актны карау, проект буенча

бәяләмә әзерләү тәртибе комиссия тарафыннан әлеге регламент нигезендә мөстәкыйль билгеләнә.

2. Проектлар өстендә эшләү өчен даими комиссия проект инициаторы яки аның вәкилләре катнаша ала торган эш төркемнәре төзи ала.

3. Норматив хокукый актларның альтернатив проектларын даими комиссия тарафыннан төп проект белән бер үк вакытта карала.

4. Кирәкле очракларда норматив хокукый акт проекты даими комиссия тарафыннан экспертизага җибәрелергә мөмкин, алар буенча дәүләт органнары фикере булырга мөмкин.

5. Норматив хокукый акт проектын беренче укылышта кабул иткәнчегә кадәр проектны керткән хокукый инициатива субъекты хокуклы:

1) тиешле комиссия тәкъдиме буенча проект текстын үзгәртергә;

2) тиешле комиссия тәкъдиме буенча яисә үз инициативасы буенча ул керткән проектны язма гариза нигезендә кире алырга.

6. Даими комиссиядә норматив хокукый акт проекты буенча фикер алышу, проектны керткән хокук чыгару инициативасы субъекты вәкилен чакырып, ачыктан-ачык уза.

7. Аның эшендә катнашмаган даими комиссия әгъзасы комиссиягә үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен җибәрергә хокуклы, алар каралырга тиеш. Карау нәтиҗәләре турында кисәтүләр һәм тәкъдимнәр комиссия хәбәр итәләр телдән район Советы депутатлары, отправивших мондый кисәтүләр һәм тәкъдимнәр.

8. Җирлек Советы депутатлары, тиешле комиссия әгъзалары булмаган хокук чыгару инициативасы субъектлары вәкилләре, шулай ук норматив хокукый акт проекты бәяләмәләр, бәяләмәләр, тәкъдимнәр һәм искәрмәләр бирү өчен җибәрелгән дәүләт органнары, башка оешмалар вәкилләре әлеге проект турында фикер алышканда даими комиссия утырышларында киңәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

9. Норматив хокукый акт проектын алдан карау нәтиҗәләре буенча тиешле даими комиссия авыл җирлеге башлыгына үз бәяләмәсен бирә, ул әлеге проектны авыл җирлеге Советы тарафыннан кабул итү йә кире кагу турында норматив хокукый акт проекты буенча комиссиянең дәлилләнгән тәкъдимен үз эченә алырга тиеш. Бәяләмә белән бергә, тиешле даими комиссия әлеге проект буенча җирлек Советы Карары проектын тәкъдим итә.

10. Җирлек башлыгына кергән норматив хокукый акт проекты Авыл җирлеге Советы утырышына кадәр район прокуратурасына җибәрелә.

11. Җирлек Советы тарафыннан карауга әзерләнгән норматив-хокукый акт проекты Авыл җирлеге башлыгы тарафыннан җирлек Советының алдагы утырышы көн тәртибенә кертелә

49 Статья

1. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән норматив хокукый акт проекты, ул кергән көннән алып өч ай эчендә җирлек Советы тарафыннан аның ачык утырышында мәҗбүри каралырга тиеш.

2. Норма-хокукый акт проектын керткән инициатив төркем вәкилләре әлеге регламент нигезендә килешүдә үзләре керткән проектны карау вакыты һәм урыны турында хәбәр итәләр, алар комитет, җирлек советы утырышларында әлеге проект турында фикер алышканда катнашырга һәм аның буенча үз позициясен белдерергә хокуклы.

3. Әгәр гражданнарның хокукый чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән норматив хокукый акт проектын караганда, авыл җирлеге Советы тарафыннан гражданнарның тиешле инициатив төркеме вәкиле юк икән, проектны карау авыл җирлеге Советының икенче утырышына күчерелә. Әгәр җирлек Советы утырышында проектны кабат караганда, күрсәтелгән вәкилләр кабат юк икән, тиешле норматив-хокукый акт проекты, күрсәтелгән вәкилләрнең катнашыннан башка, җирлек Советы тарафыннан каралырга мөмкин. Бу очракта проект буенча фикер алышу баш комитет вәкиле докладыннан башлана.

50 Статья

1. Норматив хокукый акт проектын беренче укылышта карау хокук чыгару инициативасы субъекты яисә аның вәкиле докладыннан һәм, кагыйдә буларак, тиешле даими комиссиянең өстәмә докладыннан башлана.

2. Җирлек Советының норматив-хокукый актлары, кагыйдә буларак, киләсе процедура буенча кабул ителә:

1) проектны тикшерү;

2) проектны нигез итеп кабул итү;

3) төзәтмәләр кертү;

4) хокукый актны тулаем кабул итү.

51 Статья

1. Норматив хокукый акт проектын беренче укылышта карау хокук чыгару инициативасы субъекты яисә аның вәкиле докладыннан һәм, кагыйдә буларак, тиешле даими комиссиянең өстәмә докладыннан башлана.

2. Проектны караганда җирлек Советы депутатлары, экспертлар һәм фикер алышуда катнашырга чакырылган башка затларның тәкъдимнәре һәм искәрмәләре тыңлана.

3. Проект буенча фикер алышулардан соң, җирлек советы түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

- проектны беренче укылышта кабул итәргә,

- проектны кире кагарга.

4. Проект беренче укылышта кабул ителгән дип санала, әгәр аның өчен тавыш бирсә-җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелеге. Әгәр Тавыш бирү нәтиҗәләре буенча проектны беренче укылышта кабул итү турындагы тәкъдим тиешле тавыш санын җыймаса, ул өстәмә тавыш бирмичә генә кире кагылган дип санала, йә җирлек Советы әлеге проектны эшләп бетерүгә җибәрү турында Карар кабул итәргә мөмкин. Проект буенча карар, өстәмә тавыш бирмичә генә, җирлек Советының тиешле акты белән рәсмиләштерелә.

5. Җирлек Советының норматив хокукый акт проектын беренче укылышта кабул итү турындагы карарында проектка төзәтмәләр кертү срогы билгеләнә, төзәтмәләрне карау йөкләнгән тиешле даими комиссия һәм проектны икенче укылышта карауга кертү срогы билгеләнә.

6. Авыл җирлеге Советы проектны беренче укылышта кабул итү турында Карар кабул итәргә мөмкин, халык фикер алышуы һәм (яки) гавами тыңлаулар. Законнар, җирлек уставы нигезендә ачык тыңлаулар уздыру мәҗбүри, ә норматив-хокукый акт проекты буенча гавами тыңлаулар беренче укылышта каралганчы җирлек Советы яисә җирлек башлыгы әлеге проект буенча гавами тыңлаулар билгеләү турында Карар кабул итә.

7. Бер үк мәсьәлә буенча альтернатив проектлар керткәндә, җирлек Советы аларны беренче укылыш барышында бер үк вакытта карый һәм алга таба эшләү өчен нинди карар кабул итәргә дигән карар кабул итә, бу шулай ук башка проектларны кире кагуны аңлата. Кире кагылган проектлар, тулаем алганда да, өлешләр буенча да, беренче укылышта кабул ителгән проект буенча соңгы карар кабул ителгәнче, җирлек Советына кабат кертелә алмый.

8. Проектны эшләп бетерүгә җибәргән очракта, җирлек Советы карары белән эшләп бетерелгән проектны җирлек Советында карау өчен тапшыру вакыты билгеләнә.

52 Статья

1. Проектка төзәтмәләр хокукый чыгару инициативасы субъектлары тарафыннан тиешле даими комиссиягә проектның аерым нигезләмәләренең редакциясен үзгәртү рәвешендә яисә проектны конкрет сүзләр, пунктлар, өлешләр, статьялар һәм башка нигезләмәләр белән өстәү рәвешендә, йә проектның конкрет нигезләмәләрен төшереп калдыру турында тәкъдимнәр рәвешендә язма рәвештә кертелә.

2. Норматив хокукый акт проектына төзәтмәләр тиешле даими комиссия утырышында каралырга тиеш, аның утырышы вакыты турында проектны керткән хокук чыгару инициативасы субъектына йә аның вәкиленә, шулай ук карала торган проектка төзәтмәләр керткән хокук чыгару инициативасы субъектларына йә аларның вәкилләренә хәбәр ителә. Төзәтмәләр таблицасы күрсәтелгән затларга комиссиядә каралганчы, алдан, бер атнадан да соңга калмыйча җибәрелә.

4. Тиешле даими комиссия утырышында төзәтмәләрне караганда хокук-иҗат инициативасы субъектлары йә аларның вәкилләре киңәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы. Төзәтмәләр керткән хокукый инициатива субъекты йә аның вәкиле фикер алышу барышында кертелгән төзәтмәләрнең редакциясен нигезләргә һәм төгәлләштерергә яисә аларны комиссия каравыннан төшереп калдырырга хокуклы.

5. Фикер алышу нәтиҗәләре буенча тиешле даими комиссия төзәтмә белән килешергә һәм аны норматив-хокукый акт проекты текстына кертергә яисә аны кире кагарга тәкъдим итәргә мөмкин.

6. Норматив хокукый акт проекты, даими комиссия утырышында каралганнан соң, җирлек советына икенче укылышта каралырга тиешле проектлар исемлегенә кертү өчен, кире кагуга тәкъдим ителгән төзәтмәләр таблицасы һәм комиссия тарафыннан хупланган төзәтмәләрнең таблицасы белән бергә җибәрелә.

53 Статья

1. Җирлек Советында норматив хокукый акт проектының икенче укылышы башында тиешле-тумый торган даими комиссия рәисе йә вәкиле доклад белән чыгыш ясый.

2. Докладчы закон проектын комиссиядә карау нәтиҗәләре, төзәтмәләр буенча бәяләмәләр һәм аларны карау нәтиҗәләре турында хәбәр итә.

3. Рәислек итүче җирлек Советы депутатларының яисә хокук чыгару инициативасы субъектларының йә аларның җирлек советы утырышында катнашучы вәкилләренең тиешле даими комиссия тарафыннан хупланган һәм икенче укылышта каралучы проект текстына кертү өчен тәкъдим ителә торган төзәтмәләргә каршы каршылыклары булу-булмавын ачыклый. Әгәр каршылыклар булмаса, рәислек итүче тиешле даими комиссия тарафыннан хупланган төзәтмәләрне тулаем кабул итү турындагы мәсьәләне тавышка куя. Әгәр тиешле даими комиссия тарафыннан хупланган һәм кабул итүгә тәкъдим ителгән төзәтмәләрнең текстына кертелүенә каршы каршылыклар булса, рәислек итүче башта даими комиссия тарафыннан хупланган һәм аларга каршы каршылыклар булмаган төзәтмәләрне кабул итү турындагы мәсьәләне, ә аннары каршылыклары булган һәр төзәтмәне аерым тавышка куя. Төзәтмә авторы, тиешле даими комиссия вәкиле, шулай ук җирлек Советы депутаты яисә хокукый чыгару инициативасының башка субъекты яисә аның вәкиле чыгышларда үз позицияләрен нигезли алалар. Шуннан соң тиешле төзәтмәне кабул итү турындагы мәсьәлә тавышка куела.

4. Әгәр проектның бер үк нигезләмәсенә берничә төзәтмә кертергә тәкъдим ителсә, башта аларны кабул итү яки кире кагу башка төзәтмәләр турындагы мәсьәләне хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк кешеләр фикер алышына һәм тавышка куела.

5. Төзәтмәләр (төзәтмәләр) кабул итү турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә. Әгәр Тавыш бирү нәтиҗәләре буенча мондый тәкъдим тиешле тавыш санын җыймаса, кагыйдә буенча, өстәмә тавыш бирмичә генә, кире кагылган дип санала.

6. Аннары авыл җирлеге Советы даими комиссия тарафыннан кире кагуга тәкъдим ителгән төзәтмәләрне карауга күчә. Рәислек итүче җирлек Советы депутатларының яисә хокук чыгару инициативасы субъектларының йә аларның җирлек Советы утырышында катнашучы вәкилләренең тиешле даими комиссия тәкъдимнәренә каршы каршылыклары булу-булмавын ачыклый. Әгәр каршылыклар булмаса, кире кагу өчен тәкъдим ителгән Барлык төзәтмәләр (әгәр каршылыклар булса - кире кагуга каршы каршылыклар булмаган төзәтмәләр) кире кагу өчен тавышка куела. Әлеге хокукларны кире кагу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул

ителә.

7. Әгәр җирлек Советы төзәтмәләрне кире кагу турындагы тиешле посто-комиссия фикере белән килешсә, рәислек итүче төзәтмәләр авторларында аларны кире кагуга каршы каршылыклар булган төзәтмәләрне тавышка куя. Төзәтмә авторы һәм даими комиссия вәкиле чыгышларда үз позицияләрен билгели ала. Шуннан соң төзәтмә кабул итү турында тәкъдим тавышка куела.

8. Даими комиссия тарафыннан кире кагу өчен тәкъдим ителә торган төзәтмәләр таблицасын тавыш биргәндә, җирлек Советы даими комиссия тәкъдиме белән килешми, рәислек итүче һәр төзәтмәне аерым тавышка куя. Төзәтмә авторы һәм даими комиссия вәкиле чыгышларда үз позицияләрен нигезләргә тиеш. Шуннан соң төзәтмәне кабул итү турында тәкъдим тавышка куела.

9. Төзәтмәләр буенча тавыш бирү тәмамлангач, рәислек итүче норматив хокукый акт проектын тулаем кабул итү турындагы тәкъдимне тавышка куя. Җирлек Советының норматив хокукый акты кабул ителгән дип санала, әгәр аның өчен тавыш бирсә, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш бирсә.

10. Әгәр Тавыш бирү нәтиҗәләре буенча проектны тулаем кабул итү турындагы тәкъдим тиешле тавышлар санын җыймаса, бу проект эшләп бетерү өчен кире кайтарыла яисә җирлек Советы проектны кире кагу турында Карар кабул итәргә мөмкин. Проектны эшләп бетерү өчен кире кайтарганда җирлек Советы, икенче укылышта кабул ителгән төзәтмәләрне исәпкә алып, әлеге проектка кабат төзәтмәләр кертү өчен, срок билгеләргә мөмкин.

11. Кирәкле очракларда җирлек Советы утырышында катнашучылар саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән норматив-хокукый акт проектын тулаем кабул итү турында тавыш бирү кичектерелергә мөмкин, ә проект, мөмкин булган эчке юридик каршылыкларны бетерү, проект нигезләмәләренең дөрес бәйләнешен билгеләү, законнарга һәм лингвистик таләпләргә туры килү-килмәүне билгеләү өчен, җирлек советы билгеләгән вакытта тиешле даими комиссиягә җибәрелергә мөмкин.

12. Җирлек Советы кабул иткән норматив-хокукый актлар җирлек башлыгы кул куйганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча район прокуратурасына җибәрелә.

Бүлек 9. Устав проектларын карау үзенчәлекләре
Җирлек һәм җирлек Советы карарлары
җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында

54 Статья

1. Җирлек уставы проекты, җирлек Советы карары проекты, җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проекты җирлек Советына җирлек башлыгы, җирлек Советы депутатлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициативалы төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Җирлек уставы проектларын яки җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектларын карау җирлек Советы утырышларында кимендә ике укылышта әлеге регламентта каралган тәртиптә башкарыла.

3. Җирлек Уставы проектын, җирлек Советы Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

4. Җирлек уставы, җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесенең күпчелек тавыш белән кабул ителә.

55 Статья

Җирлек уставы проекты, беренче укылышта кабул ителгән җирлек Уставына үзгәрешләр

һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты, җирлек уставын кабул итү, җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне караганчы 30 көннән дә соңга калмыйча, җирлек Советы тарафыннан күрсәтелгән Устав проекты, җирлек Советы карары проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданнарның аның фикер алышуында катнашу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка җиткерү) юлы белән җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты.

56 Статья
Авыл җирлеге Уставы, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проекты буенча, аларны карау алдыннан авыл җирлеге Советы утырышында халык алдында тыңлаулар үткәрелә.

57 Статья
1. Уставына үзгәрешләр һәм үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектларына үзгәрешләр кертү Уставына җирлек тикшерелә һәм тавыш бирелә һәр аерым. Әлеге закон буенча җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесенең күпчелек тавыш белән кабул ителә.
2. Җирлек уставы проекты текстын яки җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын тикшергәннән соң, җирлек Уставы проектын кабул итү яки авыл җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар икенче укылышта кабул итү турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесенең күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Бүлек 10. Җирлек Советы тарафыннан башка карарлар кабул итү тәртибе

58 Статья
1. Җирлек советы кабул итә, норматив булмаган характердагы актлар, алар рәсмиләштерелә рәвешендә карарлар җирлек советы, түбәндәге мәсьәләләр буенча:
1. җирлек башлыгын сайлау, җирлек башлыгы урынбасарын сайлау һәм вазыйфадан азат итү, җирлек Советының даими һәм вакытлы комиссияләрен булдыру, аларның рәисләрен сайлау һәм алардан азат итү турында.;
2) җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, җирле референдум үткәрү турында инициативаны тәкъдим итү хакында.;
3. җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, җирле референдум билгеләү мәсьәләләре буенча тавыш бирү билгеләү турында.;
4. җирлекнең сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү турында, җирле үзидарә органнарының башка вазыйфаи затларын билгеләү (сайлау, килештерү) турында.;
5) ачык тыңлаулар билгеләү турында;
6) гражданнар арасында сораштыру билгеләү турында;
7) муниципаль хокукый актлар һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр проектларын халык фикер алышуына кертү турында;
8) җирлек советының үз-үзен таркату турында, җирлек Советы депутатлары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында;
9. Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы турында.;
10. Татарстан Республикасы Конституция судына мөрәҗәгать турында.;
11) прокурор протестын (күрсәтмәләрен) карау турында;
12) җирлек Советы карамагына кертелгән башка мәсьәләләр буенча, процедуралардан тыш.
2. Әгәр законнарда, җирлек Уставында башкача билгеләнмәгән булса, әлеге мәсьәләләр буенча карар кабул ителгән дип санала.

59 Статья

1. Әлеге Регламентның 58 статьясында күрсәтелгән мәсьәләләрне җирлек Советы каравына кертү инициативасы хокук-иҗат инициативасы субъектларына, башка затларга, органнарга, оешмаларга, җирлек Уставында, әлеге Регламентта билгеләнгән.
2. Әлеге мәсьәләне авыл җирлеге Советы каравына кертү инициаторы авыл җирлеге Советы Карары проектын, шулай ук әлеге мәсьәләне карау өчен кирәкле башка документларны һәм материалларны тәкъдим итә һәм җирлек уставы, әлеге Регламент, җирлекнең башка муниципаль хокукый актлары белән каралган.
3. Авыл җирлеге Советы тарафыннан кадрлар мәсьәләләрен хәл иткәндә, шулай ук һәр кандидатның объектив белешмәсе, кандидатның тиешле вазифага билгеләнгән таләпләргә туры килүен һәм әлеге вазыйфаны биләп торуга комачаулаучы чикләүләр булмавын раслаучы документлар яисә аларның күчермәләре тапшырылырга тиеш.

60 Статья
1. Әлеге Регламентның 58 статьясында күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар, кагыйдә буларак, җирлек советына кергән көннән бер ай эчендә кабул ителә, әгәр бу мәсьәлә буенча карар кабул итүнең башка вакыты законнарда, җирлек уставы яисә әлеге Регламентта билгеләнмәгән булса.
2. Күрсәтелгән мәсьәләләр, кагыйдә буларак, аларны карау өчен тәкъдим ителә торган мәсьәләне карый торган авыл җирлеге Советының даими комиссияләре тарафыннан алдан карап тикшерелгәннән соң, җирлек Советы тарафыннан карала.
3. Кергән материалларны әлеге мәсьәләләр буенча теркәү, аларны алдан карау әлеге Регламентта билгеләнгән кагыйдәләр буенча, җирлек Советының норматив хокукый актлары проектларын теркәү һәм алдан карау өчен башкарыла.

61 Статья
Авыл җирлеге Советының норматив булмаган карарлары проектлары, кадрлар мәсьәләләре, җирле референдум билгеләү, чикләрне үзгәртү, җирлекне үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтиҗәсендә, җирлек Советы караганчыга кадәр халык фикер алышуына чыгарылырга мөмкин. Җирлекне үзгәртеп кору турындагы инициативаны тәкъдим итү турындагы карар проекты мәҗбүри рәвештә халык алдында тыңлауларга чыгарыла.

62 Статья
Утырышта катнашучылар саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән карары буенча җирлек Советының аерым норматив хокукый актлары проектлары, әлеге Регламентта билгеләнгән норматив хокукый актлар проектларын карап тикшерүгә карата ике укылышта карала.

Бүлек 11. Әгъзаларны билгеләү һәм вакытыннан алда туктату
җирлек сайлау комиссиясе

63 Статья
1. Җирлекнең сайлау комиссиясен формалаштыру авыл җирлеге белән законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда башкарыла.
2. Закон таләпләрен исәпкә алып кергән кандидатуралар буенча тәкъдимнәр җирлек советының профильле комиссиясенә, һәр кандидатура буенча бәяләмә һәм җирлек Советы карары проекты проектын алдан карау һәм әзерләү өчен җибәрелә. Комиссия утырышында кандидатлар, башка вазыйфаи затлар һәм даими комиссия рәисе чакырылган гражданнар катнашырга хокуклы.
3. Башта җирлекнең сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү турында Карар кабул ителә, аларны законнар нигезендә билгеләү мәҗбүри.
4. Җирлек сайлау комиссиясе әгъзаларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату ту-

рындагы карар законнарда билгеләнгән очракта кабул ителә.
5. Җирлек сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү, аларның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карарлар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән шәхси тәртиптә кабул ителә һәм өстәмә тавыш бирмичә генә бер карар белән рәсмиләштерелә.

Бүлек 12. Җирлек Советының закон чыгару хокукын гамәлгә ашыру
Татарстан Республикасы Дәүләт Советы карарлары (2015 елның 20 феврале)

64 Статья
Җирлек Советы Татарстан Республикасы Конституциясенең 76 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукына ия.

65 Статья
Җирлек Советының закон чыгару инициативасы Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Регламентында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә.

66 Статья
1. Закон проектын Татарстан Республикасы Дәүләт Советына кертү турындагы карар закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру тәртибендә Дәүләт Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә һәм, өстәмә тавыш бирмичә генә, тиешле карар белән рәсмиләштерелә.
2. Җирлек Советы карарында Закон проектын комитетларда һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы утырышында караганда тәкъдим итүне йөкләгән зат күрсәтелә.
3. Әзерләнгән закон проекты кирәкле материаллар һәм җирлек Советы карары белән Татарстан Республикасы Дәүләт Советына кертелә.

Бүлек 13. Җирлек Уставын һәм җирлек Советы карарларын аңлату

67 Статья
Җирлек советы җирлек Уставында, җирлек Советы карарларында аңлашылмаучанлыклар ачыкланган һәм аларның нормалары төрлечә аңлатылган, аларны куллануның каршылыклы практикасы булган очракта, җирлек Уставына яисә җирлек Советы карарларына рәсми аңлатма бирә.

68 Статья
Җирлек уставын яисә җирлек Советы карарларын рәсми аңлату өчен нигез булып хокук чыгару инициативасы субъектының тиешле мөрәҗәгате тора.

69 Статья
1. Җирлек уставын яисә җирлек советы карарын аңлату турындагы мөрәҗәгатьне карау нәтиҗәләре буенча тиешле даими комиссия җирлек уставын яисә җирлек советы карарын аңлату турында җирлек Советы Карары проектын эшләп чыгара һәм аларны җирлек Советы каравына кертә.
2. Җирлек Советының җирлек уставын яисә җирлек Советы карарларын аңлату турындагы карарлары җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесенең күпчелек тавыш белән һәм җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

14. Прокурор протестларын (күрсәтмәләрен) карау

70 Статья

1. Прокурорның авыл җирлеге Советының хокукый актына протесты, шулай ук җирлек Советы тарафыннан закон бозуларны бетерү турындагы карар якындагы утырышта җирлек Советы тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш.
2. Утырыш көне турында протест (күрсәтмә) китергән прокурорга хәбәр ителә.
3.Протест буенча фикер алышу про-тест алып килгән прокурор яки аның вәкиленең докладыннан һәм тиешле даими комиссиянең өстәмә докладыннан башлана.
4. Прокурор протесты буенча фикер алышу нәтиҗәләре буенча авыл җирлеге Советы протест белән килешергә, протестны кире кагарга, протестны игътибарга алырга һәм аны карауны алга таба да дәвам итәргә мөмкин.
5. Җирлек Советы карары протест буенча протест җибәргән прокурорга җибәрелә.
6. Прокурор тәкъдимнәре шул ук тәртиптә карала.
7. Район прокуратурасы протесты белән килешкән очракта, җирлек Советы даими комиссиягә яки авыл җирлеге башкарма комитетына протестта күрсәтелгән искәрмәләрне юкка чыгара торган тиешле хокукый акт проектын әзерләргә йөкли.

Бүлек 15. Җирлек Советы тарафыннан контроль функцияләр башкару

71 Статья
1. Җирлек советы җирлек территориясендә җирлек уставы нигезләмәләренең, җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив-хокукый актларның, җирлек бюджеты үтәлеше, бюджеттан тыш фондларның, җирлекнең үсеш планнары һәм программалары үтәлешен контрольдә тота.
2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан Законнар, җирлек уставы һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, депутатларның билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә торган карары белән, депутатлар арасыннан җирлек башлыгы әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

72 Статья
1. Авыл җирлеге Советының һәр карарында, кагыйдә буларак, поста-комиссия яки җирлек Советы депутаты күрсәтелә, аның үтәлешен контрольдә тоту йөкләнгән.
2. Контрольнең максаты-хокукый актның нәтиҗәлелеген, аның үтәлешен кыенлаштыра торган сәбәпләрне билгеләү, аларны җаваплылыкка тарту, шулай ук аны судта яклау.
3. Хокукый актның поручительлек пунктында башкаручы һәм, кагыйдә буларак, үтәү вакыты күрсәтелә. Даими комиссия яки контроль йөкләнгән депутат хокукый актны үтәү барышы турында үз вакытында хәбәр әзерләргә тиеш.
4. Мондый хәбәрне тыңлаганнан соң, җирлек Советы хокуклы:
1) төшерергә хокукый акт белән контроль, ничек үтәлгән;
2) контроль вәкаләтләрен озайтырга;
3) контроль вәкаләтләрне башка комитетка яисә депутатка йөкләргә.;
4) хокукый актны гамәлдән чыгарырга;
5) хокукый актны үзгәртергә яки аны өстәргә.
5. Контроль буенча хисаплылык срогы хокукый актта яки беркетмә карарында билгеләнә.

73 Статья
Әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, җирлек башкарма комитеты, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, әгәр дә закон белән башкача билгеләнмәгән булса, җирлек советы, аның контроль комиссияләре, җирлек Советы депутаты мөрәҗәгате буенча соратып алына торган мәгълүматны җирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозган өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

74 Статья
1. Президиум, җирлек Советының даими комиссияләре җирле үзидарәнең вазыйфаи затларын тыңларга, җирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча кирәкле документлар һәм материаллар соратып алырга хокуклы.
2. Җирле үзидарәнең вазыйфаи затларын тыңлау нәтиҗәләре буенча президиум, даими комиссия карар кабул итә.

Бүлек 16. Йомгаклау нигезләмәләре

75 Статья
1. Әлеге Регламентка үзгәрешләр һәм өстәмәләр җирлек Советы тарафыннан җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә
2. Әлеге Регламентка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү һәм кабул итү әлеге Регламентның 10 бүлегендә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.